

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELITA

Uredništvo in uprava
Slovenske Države

LETNIK XXXIII. — VOLUME XXXIII. APRIL 1982 — PUBLISHED MONTHLY BY: SLOVENIAN NATIONAL FEDERATION OF CANADA, 646 EUCLID AVE., TORONTO, ONT., CANADA, M6G 2T5 ŠTEV. 4 — No. 4

Kaj kažejo številke o ljudskem štetju v Sloveniji

Franc Jeza

Komaj 19. februarja letos je objavilo ljubljansko "Delo" podatke ljudskega štetja v Sloveniji, ki je bilo 10. marca 1981 kot po vsej ostali Jugoslaviji. Mišljeni so podatki o prebivalstvu in njegovi narodni pripadnosti. Komaj en dan prej so bili objavljeni v zagrebškem "Vjesniku" podatki o Hrvaški. Podatki o prebivalstvu avtonomnih dežel Kosovo in Vojvodina so bili objavljeni že lani, komaj nekaj mesecev po ljudskem štetju. Iz tega se da sklepati, da so bili podatki o Sloveniji in Hrvaški nekje blokirani, verjetno v Beogradu, in da so smeli biti objavljeni še le zdaj. Ti podatki imajo namreč veliko politično važnost. Zato ni izključeno, da so bili nekje, na kakem "višjem mestu", tudi nekoliko "popravljeni", da ne bi vzbudili takega vznemirjenja. Vsekakor se ni mogoče znebiti sumov o objektivnosti objavljenih podatkov, iz vzrokov, ki jih bom še navedel.

V "Delu" objavljeni podatki kažejo, da je živel na dan ljudskega štetja lani v Sloveniji 1.891.864 "stalnih" prebivalcev, od tega 1.712.445 Slovencev. Prebivalcev, ki niso bili Slovenci, je bilo torej 179.419 ali v odstotkih malo manj kot 10,5 odstotkov. V "Delu" objavljeni podatki kažejo, da je živel na dan ljudskega štetja lani v Sloveniji 1.891.864 "stalnih" prebivalcev, od tega 1.712.445 Slovencev. Prebivalcev, ki niso bili Slovenci, je bilo torej 179.419 ali v odstotkih malo manj kot 10,5 odstotkov.

To nam mora seveda vzbuditi sum, da so tudi drugi podatki ptovrjeni. To lahko sklepamo tudi iz sicer nevsiljivo poudarjanega podatka, da gre pri objavljenih številkah samo za "Stalno" prebivalstvo. To bi se moralo razumeti samo po sebi. V resnici pa najbrž niso vključili med prebivalstvo Slovenije na deset-tisoče delavcev, ki so se priselili z juga v Slovenijo in tam delajo, pa niso prijavljeni na matičnih uradih. Nihče ne ve natančno, koliko je takih prišlekov v Sloveniji. Zato se lahko z gotovostjo računa, da je "južnjakov" v Sloveniji že nad 200.000.

Glede na popačene rezultate ljudskega štetja dejansko nima pomena navajati števila in odstotkov posameznih narodnostnih skupin v Sloveniji. Tako npr. statistični podatki kažejo, da je bilo lani 10. marca, na dan ljudskega štetja, v Sloveniji 55.625 Hrvatov in 42.182 Srbov. V resnici pa je treba prišteti k Srbom še 26.263 tistih, ki so se izjavili za "Jugoslovane", 3.217 Črnogorcev, 10.635 takih, ki so dali oziroma zapisali "nejasne odgovore", pa tudi 2.975 "neopredeljenih" in seveda tudi 13.425 takoiimenovanih Muslimanov. Vemo, da take narodnosti ni in če ti ljudje nočejo veljati za Hrvate (doma so iz Bosne), jih je treba pač prišteti k Srbom, tudi zato, ker nihajo samo med označbo "Jugoslovani" in "Muslimani". Dvomimo lahko le o narodni pripadnosti takoiimenovanih "deželanov" in tistih, ki so napisali "nečitljive, nejasne odgovore", kot je zapisano v

statistiki. Toda po več kot 200 letih šolstva in narodne vzgoje v Sloveniji je pač težko verjeti, da zajema skupina "deželanov", ki šteje 4.018 ljudi, Slovence, ki ne bi hoteli veljati za Slovence in bi se izdajali samo za "Štajerce", "Kranjce", "Primorce" itd. To bi bil povsem nov pojav v Sloveniji, kajti dejansko nikjer ne srečamo človeka, ki bi npr. trdil, da je Kranjec, ne da bi hotel veljati za Slovenca. Potemtakem se skriva pod to označbo ljudje raznih narodnosti z juga, ki niso hoteli priznati svoje narodnosti.

Novost je seveda tudi velika skupina — 10.635 ljudi — ki je samo nekaj nabečkala v rubriko o narodnosti, ali pa zapisala "Hotentoti", "Marsovi" itd. Verjetno gre za mlade iz mešanih zakonov, ki se niso hoteli odločiti za slovensko narodnost. Vsekakor nikogar iz teh skupin ni mogoče šteti za Slovence, ker so to vsi izrecno odklonili. Ker jih ni mogoče pripisati tudi nobeni drugi narodnosti, jih je teba pridružiti pač tistim, ki se imajo za "Jugoslovane", to pa pomeni v Jugoslaviji, kot vemo, isto kot priznanje k "jugoslovanstvu", praktično k Srbstvu.

Če torej seštejemo skupine ljudi, ki so se označili za Srbe, Jugoslovane, Muslimane, "deželane" — pri teh gre verjetno za Ličane, Dalmatince, Bosance, Vojvodince, Slavonce itd., ki se niso hoteli priznati k hrvaški narodnosti in jih je torej šteti za Srbe — Črnogorce, neopredeljene in tiste, ki niso dali jasnega odgovora, dobimo 102.715 ljudi. To so ljudje, ki so se jasno prišteli k Srbom, ali pa se vsaj niso hoteli prišteti k nobeni drugi narodnosti. Črnogorcev ne moremo šteti za posebno narodnost, ker nimajo posebne narodne kulture, jezika in resnične narodne zavesti. Vemo, da so vsaj v Sloveniji vedno istovetili in se socializirali s Srbi. To pomeni, da je Srbov in "Jugoslovanov" v Sloveniji skoraj še enkrat toliko kot Hrvatov. Uradna statistika je torej varljiva.

Ni dvoma, da so uradni formulariji za ljudsko štetje po preračunanem načrtu omogočili čim več ljudem, da se ne bi priznali k slovenski ali hrvaški narodnosti, zato so vsebovali toliko rubrik, ki naj bi ljudi navajale, da bi se izjavili za "Jugoslovane", čeprav take narodnosti ni, ali za "deželane", "neopredeljene" in "Hotentote". Seveda je bilo to naperjeno tudi proti drugim nesrbskim narodom, npr. Makedoncem, toda ne vemo, kako so ti na to reagirali oziroma ali so se s tem okoristili, npr. nasproti tolikim narodnim manjšinam, ali pa jim je to škodovalo. Slovincem je vsekakor škodovalo, ker je med drugim zabrisalo pravo narodnostno podobo prebivalstva v Sloveniji in ker zavaja tudi slovensko prebivalstvo, seveda tisto, ki ni dovolj zavedno ali ljudi iz mešanih zakonov, k narodnemu odpadništvu in v omalovaževanje narodnosti. Brez priznanja k narodu pa tudi ne more biti prave kulture, kajti vsaka kultura je narodna kultura in je zrasla z nekim narodom. Kdor nima narodnosti, tudi nima kulture. To so izkorenjenjenci.

Po objavljenih statističnih podatkih je delež slovenskega prebivalstva v Sloveniji padel od leta 1961 od 95,65 odstotka na 90,52 odstotka, v resnici pa, kot smo videli, na 89,5 odstotka in zelo verjetno še bolj. Lahko je predvideti, da se bo nižal tudi v prihodnjih desetletjih, če se slovenskemu

narodu ne bo posrečilo, da se osvobodi in reši Juoslavije.

Se nekaj nam pri objavljenih podatkih o prebivalstvu v Sloveniji močno pade v oči, namreč nazadovanje madžarske in italijanske manjšine, naraščanje števila Ciganov in popolna odsotnost ljudi zahodnoevropskih narodnosti, če izvememo Nemce in Avstrijce, katerih skupno število pa je tudi padlo od leta 1953 do leta 1981 od 906 na 560. Madžarska manjšina v Prekmurju se je skrčila od 11.019 pripadnikov leta 1953 na 9.496 leta 1981, italijanska manjšina pa je padla od 3.072 ljudi v letu 1961 na 2.187 ljudi v letu 1981. To je slabo spričevalo za manjšinsko politiko in zaščito v Sloveniji in Jugoslaviji, s katero se sicer oblastniki v Ljubljani in Beogradu tako hvalijo in jo postavljajo za vzgled. Obenem pa to opravičuje kratenje manjšinskih pravic slovenskima manjšinama v Italiji in na Madžarskem ter seveda gluhost avstrijske države in koroške deželne vlade za zahteve slovenskih Korošcev. Ciganov je zdaj v Sloveniji 1.435, leta 1971 jih je bilo 977. Nemci in Avstrijci so poleg italijanske manjšine edini ljudje kake zahodnoevropske narodnosti, ki živijo v Sloveniji, čeprav navajajo številke o ljudskem štetju take majhne narodnostne skupine, kot je npr. 24 Grkov, 15

"Židov" (s tem srbohrvaškim izrazom so v Sloveniji popolnoma nadomestili slovensko besedo Judje, čeprav ima beseda Žid v Sloveniji zaničljiv in žaljiv pomen), 41 Romunov, itd. Po objavljeni statistiki živijo poleg Grkov, Judov, Romunov in Ciganov v Sloveniji še Makedonci (3.288), Albanci, Čehi, Poljaki, Rusi, Ukrajinci, Slovaki, Bolgari, Turki, Rusini (značilno je, da se uporablja poleg izraza Ukrajinci tudi to ime) in Vlahi, ne živi pa v Sloveniji, kot kaže, noben Francoz, Severno-američan, Skandinavec, Belgijec, Holanec, Španec itd. To je znak, da je Slovenija odprta glede prebivalstva na Vzhod, zaprta pa na Zahod, ali da je za Zahod tako malo vabljliva dežela, da ne čuti nihče z Zahoda želje, da bi se iz kakršnegakoli vzroka, npr. zaradi poroke, naselil v Sloveniji. To ima seveda tudi negativne kulturne posledice. Slovenija je danes kulturno odrezana od Zahoda in je postala v vsakem pogledu balkansko-vzhodna dežela.

Se vedno pa manjkajo podatki ljudskega štetja o rodnosti, smrtnosti, o gospodarskih zadevah, o socialnem položaju, o stanovanjih itd. Ko bodo objavljeni, bodo seveda že delno zastareli. Seveda bomo te in druge podatke še komentirali.

Drugo zasedanje 32. Ontarijske poslanske zbornice se je začelo . . .

In sicer 9. marca 1982. ob 3 uri popoldne. Tretnji govori, ki ga je imel Hon. John B. Aird, Lieutenant Governor ontarijske province na otvoritveni dan, je vseboval mnoge točke, ki nas vse zanimajo. Povdarek je bil na težavah, v katerih se mi vsi nahajamo vsled splošnega ekonomskega zastojaja. Zasnovani program ontarijske vlade nakazuje napotke za borbo proti brezposelnosti, inflaciji in visokim obrestnim meram.

Med prvim je bilo nakazano, da bo novo ministerstvo za državljanstvo in kulturo glavno ministerstvo, ki bo odločalo v provinci o stvareh, ki zadevajo mnogokulturnost.

Govor je pokazal tudi, kje so najvažnejše stvari, s katerimi se bo pečala vlada v bližnji "kislinskemu dežju", nudila pomoč pri razširjenju in povečanju turistične industrije in pomoč severnim predelom province, posebno za starejše državljanje.

Po nekaj mesecih bomo videli, v kolikor bodo podvzeti načrti uspešni . . .!

metijstvu, obnovi energije, razvoju novih načinov prevoznitva, zmanjšanju uvoza tujih avtomobilov ter zaščiti otrok pri vožnji z avtomobili; vlada bo razvijala možnosti novim del in bo skušala preko federalne vlade pomagati novim ekonomskim podvigom in zaščiti naložb ter ekonomski rasti. Pomagala bo pri razvoju del za mladino. Poživila bi se naj tudi prodaja in proizvodnja živil v pokrajini. Pomoč ženskim uslužbenkam, denarna pomoč pri odpustu od dela, izboljšanje pri zavarovanju proti nesrečam pri delu, možnost uporabe francoskega jezika v javnem življenju se bo tudi povečalo, povečalo se bo delo v borbi proti raku, izboljšalo znanje in pljučne težave, borbo proti bo bodočnosti. Nekaj najvažnejših tozadevnih postavk so stvari, ki se tičejo starejših državljanov, dela nezmožnih in otrok ter nove pravice in zaščite ontarijskih delavcev.

Vlada bo tudi nudila pomoč

THE HONOURABLE JOHN BLACK AIRD, O.C., Q.C., B.A., LL.D. LIEUTENANT GOVERNOR OF ONTARIO

NAŠA SLOVENSKA DEDIŠČINA

VESELA ALELUVJA

slovenska velika noč

Skrivnost prebujanja narave je najtesneje prepletena s skrivnostjo Kristusove zmage nad grehom in smrtjo. Kristus je večna pomlad. Njegovo vstajenje je nezasišljiva obljuba človeštvu. Človek ni navadno smrtno bitje, temveč izvoljenec vsega stvarstva, poklican v brezmejno prostranstvo večnosti, kjer ne bo solze v očeh ne bolečine in srca.

Vse, kar je povezano s praznovanjem velike noči, je zraslo iz zemlje in iz žive vere naših prednikov. Otrokom bo treba pokazati ne le pirhov, gnjati in potice, temveč tudi ogenj, svečo, blagoslovljeno vodo. Prav zaradi otrok ni prav, da lepe običaje, ki nosijo vso globino ljudskega verovanja, jemljemo bolj za narodopisne zanimivosti. Pozabljamo, da otrokom ne bomo imeli česa pokazati v dobi, ko morajo vse čutili in še niso sposobni polno doživljati ljubezni, vere in upanja.

Pravkar se je končala velikonočna vigilija, vsa slovesna in polna praznika, na katerega smo se pripravljali štirideset dni. Mestne ulice so skoraj prazne in ljudje hitijo peš in z avti iz cerkve proti domu. V krog svojih najdražjih, da si skupaj voščijo: Kristus živi! Sporočilo, ki nosi vso veličino in tudi odgovornost našega življenja; življenja kristjanov v vseh časih, do konca zemlje, do novega neba in nove zemlje.

Po DRUŽINI

July 1-11-1983
juillet 1-11-1983

Universite 83
Edmonton Alberta Canada

P.O. BOX 983
EDMONTON, ALBERTA, CANADA
T6A 1A5
(403) 422-9883 Telex 027-41355

The World University Games — Universiade '83 športno tekmovanje

Hello!
Zdravstvujte!
Buenas dias!
Guten Tag!

Za 116 rojstni dan Kanade, 1. julija 1983 po mesto Edmonton slavilo nekaj več, kot narodni praznik preteklosti.

Mesto, ki bo staro skoraj 100 let bo gostitelj prireditvam, ki bodo poleg kulturnih preureditev imele tudi športno tekmovanje. Ponovile se bodo že ustvarjene športne tradicije iz časa 1978 Commonwealth Games.

"Slovenska država" bo od časa do časa objavljala novice o pripravah in končno o izidih tekmovanja. Če bi kak Kanadčan slovenskega porekla tekmoval, mu bomo posvetili posebno pozornost. Objavljeni znak nam bo vodnik o novicah o "Universiade '83".

Ga. Iona Campagnola bo specialna svetovalka za tekmovanje in športnika g. Wayne Gretzky in gdč. Susan Nattras bosta "ambasadorja;" istih. Vzbudite že sedaj zanimanje za to tekmovanje!

— r.

Canada 82

Od 20.-24. maja letos bo prvi kanadski Mladinski filatelistični festival v Torontu, pri katerem bo sodelovalo 300 razstavljalcev v starosti 12-25 let. Razstavljalci bodo v Queen Elizabeth dvorani na CNE razstavišču.

Velika noč,

praznik zmagoslavja, zmaga življenja nad smrtjo, prazen grob potrditev žive vere in neomajnega zaupanja.

Za vsakega človeka, zlasti to velja v polni meri za kristjana, bi moral biti praznik Jezusovega vstajenja največji, najpomembnejši in najbolj vesel dogodek v življenju.

Zakaj? V praznovanju praznika Jezusovega vstajenja vsebinsko pravilno dojemamo smisel našega življenja.

Življenje vsakega človeka, od rojstva pa vse do smrti, je nepretrgano prepleta z jokom, smehom, veseljem, skrbjo, delom in trpljenjem . . .

Prazen grob, Jezusovo vstajenje, nas utrjuje v živi, dejavni veri, oživlja v vse vključujoči ljubezni in krepi v neomajnem zaupanju.

Prav zaradi tega nas vsakoletno praznovanje Jezusovega vstajenja znova opogumi, pojasni smisel trpljenja, pomore, da se iztrgamo iz v vase zaprtosti, približamo z dobro besedo in dobrim dejanjem bližnjemu in razumsko zavrnemo vsiljive dvome. S takim ravnanjem bo naše življenje zopet zadobilo pravo, bogato vsebino.

Tipične oznake sodobnega človeštva so: množični umori nerojenih otrok, nesmiselno trpinčenje nedoraslih otrok, zapostavljanje starih ljudi, nepopisno trpljenje obubožanih in preganjanih, lakota, mučenje, preganjanje, množični pokoji nedolžnih ljudi, revolucije, vojske, nezaupanje med poedinci in narodi. Jezus vsak trenutek v vseh teh številnih žrtvah znova trpi in umira. Kalvarija se neprestano ponavlja z edinim namenom, da bi vsi izšli iz nje izčiščeni in prav z njo dosegli zmago osebnega in narodnega vstajenja: svobodo! Vesela Velika noč! Blagoslovljene velikonočne praznike!

umrl je in vstal

središče človeške zgodovine je Jezusova smrt in vstajenje — vse drugo je le dogajanje pred tem ali za tem

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$12.00 per year
\$1.00 single issue.

Advertising 1 column x 1" \$4.20

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Ave., Toronto

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu

Letna naročilna značka: Za ZDA in Kanado \$12.-, za Argentino 750.- pezov, za Brasilijo 180.- kruzairov, za Anglijo 60.- šilingov, za Avstrijo 160 šilingov, za Avstralijo 10.- avstr. f. za Italijo in Trst 2400.- lir, za Francijo 1800.- frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

Cena za letsko pošto po predhodnem dogovoru.

Med Slovinci

Prvi slovenski kovanci

Na razpolago je še nekaj zlatnikov in srebrnikov kovanih leta 1978. Na kovancih, ki so krasno darilo za poroko, krst, sorodnike v domovini in vsemogoče druge priložnosti, so ovekovčeni Cankar, Prešern, Trubar, Baraga, Slomšek in J.E. Krek. Na drugi strani so še Bled, Brezje, zemljevid Slovenije, Vojvodski prestol ter Mariborski in ljubljanski grb. Nakup predstavlja izvrstno nalozbo, ker so cena še, posebej sedaj ko sta ceni zlata in srebru padli, več kot ugodna. Srebrna serija je na razpolago po originalni ceni od 1978 to je USA\$93.-, zlata serija v krasni satulji pa USA\$348.-.

Za informacije kličite: Dr. Peter Urbanc, 1 Daleberry Place, Don Mills, Ont., Canada. M3B 2A5 — tel. 447-4332

Podprite naš list, kupujte od podjetnikov, ki oglašajo v njem!

TORONTO

• Vse Slovence in Slovenke iz Toronta, okolice in iz drugih krajev vlnjudo vabimo 25. aprila, v nedeljo popoldne ob 4 uri na koncert, ki ga bo priredil Mladinski zbor župnije Marije Brezmadežne s čudodelno svetinjo v župnijski dvorani na Browns Line.

Zbor sestavlja 78 otrok ter jih vodi neumorni in poštovni prevodovodja g. Blaž Potočnik. Pri klavirju je prof. g. Jože Osana. Vsi skupno nam bodo pripravili res užitkapolne popoldne. Nasvidenje!

• Ministrijski predsednik ontarijske vlade, g. W.G. Davis je v tretjič imenoval in zastopnik kraljice za Ontario Lt. Gov. g. John B. Aird potrdil imenovanje našega urednika g. V. Mauka v nasvetovalni odbor ontarijske vlade za mnogokulturne in državljanske zadeve (Advisory Council on Multiculturalism and Citizenship). Prvo zasedanje sveta za dobo 1982-83. bo 2., 3. in 4. aprila v Torontu.

• Lansko nagrado za kulturno delo, tokrat že petnajsto, je župnijska hranilnica in posojilnica Slovenija v Torontu dala pistolju Mirku Javorniku, po sklepu članstva na zadnjem običnem zboru. Nagrada znaša 1000 dolarjev. Utemeljitev pravi, da Javornik zatrdno spada med tiste, ki tako priznanje zaslužijo. Je kot pisatelj umetnik, s katerim se je težko meriti, naj bo po izvirnosti sloga, po izrazni moči ali po lepoti jezika. Poleg tega je prekaljen Slovenec in kot tak svetovljan. Delo za slovenstvo, čisto in svobodno, mu je poklic in dolžnost. To je pokazal doma in v Trstu, to kaže zdaj v emigraciji. Tako je ravnal, kadar je za svoje delo prejemal plačilo in kadar gara za božji lon. Nekaj izvodov druge izdaje najnovejše knjige M. Javornika "Pero in čas II" je še na razpolago v Hranilnici J.E. Kreka, v Slovenski pisarni na Manning Ave. ter pri piscu: 102 Taussig Place, NE, Washington, DC 20011, U.S.A. Cena je 17 US dolarjev.

• ŠAHOVSKA SEZONA — Kraj letošnjega „turnirja“ je bil vse od začetka januarja naprej slovenska gostilna na Horner Ave. v New Torontu. V začetku je nekoliko nagajalo vreme, da obisk ni bil dober. Kasneje pa se je popravilo, tako, da je igralo ob koncu turnirja za prvenstvo (koncem februarja) 16 šahistov. Prvo mesto in pokal je dosegel prof. Miro MIHELIC in sedaj že drugi zapovrstjo, drugo in tretje mesto sta delila gg. A. Januš in prof. T. Seljak.

• 13. marca je bila ob priliki banketa za VERSKITSK tradicionalna tekma med slovenskimi šahisti pri fari Mariji Pomagaj v Torontu in šahisti iz New Toronta in okolice. Kot je resno vezbanje predvidevalo je

• V Rodni Grudi, glasila za slovenske izseljence izdani v Ljubljani jan. 1982. beremo dolgo pričakovano novico: Slovenska Izseljenska matica je odlikovala z posebno značko za zasluge: Kanadsko Slovensko skupino za kulturne (politične?) -op.ur.) izmenjave in še Vzajemno Podporno zvezo Bled iz Hamiltona.

DOKAZI „BRATSTVA IN JEDINSTVA“ (N.H. št. 5, leto XXIV.)

V februarju je prišlo do velikega pretepa v jugoslovanskem klubu v Stockholmu na Švedskem v predmestju Vårby Gårdu med Srbi in Hrvati, ki jo je končno ustavilo 20 švedskih policajev, ki so jih poklicali, „da bi naredili red med brati“. Policija je pretepače preganala na cesto. Škode je bilo za okrog \$10.000 USA.

Isti večer je slovenski kljub v Rasta Strandu, v istem kraju počastil kot častnega gosta slovenskega smučarja Bojana Križaja, ki je pred tem odločno odklonil povabilo v prostore srbskega društva „Rolvic“ v Stockholmu. Ker se je odzval slovenskemu vabilu, so Srbi vrtili v Slovenski klub. Po velikem vsesplošnem pretepu med Srbi in Slovenci so stockholmski Slovenci ponosno naglasili, da je Križaj Slovenec in da je imel pravico se odločiti proti obisku v srbskem društvu.

• Po zadnjih poročilih se več kot 50.000 slovenskih sezonskih delavcev v zapadni Evropi ne namerava več vrniti v domovino. Lepo izpričevalo...

Knjige in Revije

Slovene Studies, 1981 letnik 3, št. 2. Glasilo društva Society for Slovene Studies. Ta številka prinaša na 90 straneh izvirne članke, ocene knjig, poročila o publikacijah, ki obravnavajo slovenske teme, kratka poročila in obvestila o konferencah in podobnem.

Razprave so prispevali: Herbert Galton, The Specific Position of Slovene in the Slavic Verbal Aspect; Marija A. I. Ožbalt, The Theme of the Unwed Mother in Slovene Literature, ter Milena Davison, The Waste Land in a State of Siege: Comments on the Contemporary Slovene Novel. Ta sicer skromna revija je zelo pomembna za Slovence, ker nas predstavlja navednarnem znanstvenem občinstvu. Redno je n.p.r. registrirana v International Newsletter, ki ga izdaja in razpošilja skoraj 7000 univerzitetnim profesorjem po svetu Mednarodni komite za sovjetske in vzhodnoevropske študije s sedežem v Parizu. Iste "Novice" poročajo tudi o knjigi "Slovene Economy in the Eighties", ki jo je uredil Warren F. Mazek in ki vsebuje prispevke L.S. Adamoviča, T. Hočevarja, F. Oražma in A.P. Stembergerja. Knjiga je izšla kot delo št. 5 v seriji Dokumentacij.

• Slovenska Pristava je imela svojo vsakoletno "Pristavsko noč" 23. januarja v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju. Večer je bil nadvse prijeten v družbi članov in prijateljev Pristave.

• Slovenski športni klub je kot vsako leto tudi letos pripravil smučarski izlet. Letos sta peljala 12-14. februarja dva avtobusa izletnike v Greek Peak pri Ithaca, New York. Smučanje je bilo zelo prijetno.

• Na pustno soboto 20. februarja je dramatsko društvo Lilija imelo svojo tradicionalno maskarado v Slovenskem narodnem domu na Holmes Ave. Bilo je veliko maskar in zelo lepo razpoloženje.

• Slovenski verniki pri Sv. Vidu so se pripravili na slovenski misijon, ki je bilo od 4. marca do 21. marca. Vodil ga je dr. Janez Jenko, salezijanec iz Slovenije. Na misijon so bili vabljeni vsi Slovenci v Clevelandu in okolici. S tem smo se lepo pripravili na Veliko noč, ki bo prav v kratkem tu.

• 15. januarja je v Clevelandu umrl zvest naročnik Slovenske

Uredniku pišejo...

Slovenska inteligenca - kje si? Pod tem naslovom išče Stane Pleško v Ameriški Domovini (2 marca 1982) in Slovenski Državi (marca 1982) slovenske ljudi z akademsko izobrazbo, ki bi se morali s svojim udejstvom pokazati v javnosti, ki bi morala voditi narod, krepiti slovensko zavest in ki bi se morala boriti za narodove pravice. Pa pravi Pleško: "Absurdna je bila politična nezrelost med prvo svetovno vojno; vsi drugi slovenski narodi pod staro Avstrijo so zahtevali lastne države (Čehi, Poljaki), tedaj mi Slovenci niti misliti nismo upali na lastno svobodno državo, kar bi v danih razmerah kot zrel narod morali storiti. Slovenci smo tedaj bili brez programa. Če bi imeli svoj državni program in malo več narodne zavesti, bi morali zahtevati, da postanemo na svoji zemlji svoj gospod. Zamudili smo edinstveno zgodovinsko priliko, kar nas tepe še sedaj. Prišli smo z dežja pod kap. - Slovenska inteligenca je najpreje mislila avstrijsko, se je najgloblje priklanjala srbski čaršiji in najprej sprejela komunistično."

V tem članku gleda Stane Pleško popolnoma pravilno. Naša ljubljanska liberalna inteligenca v letih 1920-1939 ni stala za svojim slovenskim narodom, da bi ga podprla moralno in gospodarsko, bila je vsa srbsko usmerjena, stala je vzvišena nad slovenskim narodom. Večina klerikalne ljubljanske in mariborske gospode je stala v senci klerikalnih politikov v Beogradu, bili so le redki, ki so si upali vstati in izreči kako besedo v prid slovenskemu narodu. Ko je Korošec uničil Orla je bilo vse tiho, le peščica študentov si je upala nositi zelene kravate v protest srbski diktaturi.

Ko je v Beogradu UMARLA dr. Korošec in Kulovec, je bila Slovincem odsekana glava. V revoluciji 1941-1945 se je borilo le kmečko ljudstvo in nekaj študentov, ker večina liberalne inteligence se je takoj pridružila komunistom, klerikalci so se pa skrili, stal je v Ljubljani le general Rupnik.

Med vojno je v Združenih Državah stal za Slovensko Državo le P. Kazimir Zakrajšek, ki je hotel priti v dr. Kreka v Londonu, vendar ta je to zamisel odklonil. Kar je po letu 1945 slo izobraževancev v tujino, ni med njimi ne ene točke, kjer bi si bili idejno edini. Londonski in Argentinski hočejo še vedno služiti Srbom, le Slovenska Narodna Zveza zbira okoli sebe tiste, katerih cilj je Samostojna Slovenska Država.

Na Termopilah je nagrobni spomenik ki pravi tujcu, če se ustavi: "Pojdi doli k Lakedemonec, tujec in jim povej, da smo mi tukaj padli v zvestobi braneč svojo domovino". — Tam so se tudi kregali, kdo naj bi bil prvi.

Doma je pred 40 leti slovenski narod sprejel komuniste kot osvoboditelje, pa se še danes sprašujejo, le kdo so ti osvoboditelji, ki so jih oropali vsega. Tako stojimo danes pred dejstvom: Narod je še vedno v sužnosti, voditelj nima ne doma ne zunaj, inteligenca, ki jo išče Stane Pleško, ni, na žalost! Dum spiro spero, morda... L.K.

Iz Slovenije

• V prvi polovici februarja so zvišali ceno bencina za 7% in ker je mnogo črpalok ostalo brez bencina, je bilo odločno privatnikom prodajo bencina ustaviti do konca februarja. Za leto 1981 je Jugoslavija po novicah iz njihovih časopisov dosegla dva evropska rekorda in sicer največjo inflacijo (blizu 50%), in največjo brezposelnost (12.7%).

• Atomska elektrarna v Krškem je radi pomanjkljive tehnike od konca decembra 1981 ustavila svoj obrat.

STEVE PODBORSKI, najboljši smučarski prvak na svetu. Ponos in veselje vseh Kanadčanov. Tudi kanadska mednarodna smučarska skupina zasluži vso pohvalo.

30c znamka o Terryju

Enonožni tekač Terry Fox in njegov maratonski tek upanja od vzhoda do zahoda Kanade s tragičnim koncem blizu Thunder Bay in prezgodno smrtjo nekaj tednov nato, bo počaščen s častno znamko za \$30 in stalnim „Scholarship“ programom.

Znamka, ki ga predstavlja tekočega z leseno nogo, bo dana v promet 13. aprila v Port Coquitlam, B.C., njegovem domačem kraju. Znamko je naznanil 19. marca 1981. g. Andre Ouellet, minister odgovoren za kanadsko pošto korporacijo. Minister je dejal o njem: „He has left a legacy of hope and determination to fight in the face of adversity.“

Znamke bodo izdali 5.000.000. Narisal jo je vancouverški grafični risar Friedrich Peter, učitelj na "The Emily Carr College of Art and Design".

Scholarship ima vsoto \$5.000.000 in je na razpolago dijakom in šolam (vključno univerzam) za maksimalno dobo 4 let do zadobitve prve vstopne (degree) do višine \$3000.- na leto.

Prošnje je poslati na: The Terry Fox Humanitarian Award Program, Fitness and Amateur Sport Canada, 365 Laurier Ave. W., Ottawa, KIA 0X6.

D.K.

Pismo iz Jugoslavije

"Pri nas zasledujejo s strahom razvoj svetovnih dogodkov, zlasti dogodkov na Poljskem. Polonia docet. Celotitalijanski, francoski komunisti in še mnogi drugi komunisti so dobili lepo lekcijo in so sprevideli, kako vlada komunizem. V Jugoslaviji nič dobrih novic: brezposelnost je vedno večja, pridelava se vedno manj, ker ni mladih moči v kmetijstvu. Jugoslavija ima možnosti, da bi lahko prehranila 80 milijonov prebivalcev, sedaj pa so težave s 21 milijoni. Na kmetih ne mara nihče delati. Vse sile v urade in industrijo, ne na delo. Koliko so potovali na račun podjetij, zidali vikende, kupovali avtomobile... vse na posojila po smešnih obrestih. Prišlo smo tako daleč, da je Jugoslavija med najbolj zadolženimi državami na svetu. Ima 23 milijard dolarjev dolgov — to je na vsakega Jugoslavana tisoč dolarjev. Ljudje se sprašujejo, kam tak socializem vodi...?"

KULTURA

• V okviru seminarja slovenskega jezika, literature in kulture pri Filozofski fakulteti v Ljubljani je izšla knjiga „Slovenska zvrstna besedila“. Knjigo je uredil Jože Toporišič in je razdeljena na štiri dele: funkcijsko-zvrstna, socialnozvrstna, časovnozvrstna in stilizirana besedila. Slovenska zvrstna besedila so namenjena tujcem, ki se ob študiju slovenskega jezika želijo seznaniti z njegovo raznovrstnostjo. V pomoč bodo tudi srednješolskim profesorjem pri pouku slovenščine.

HRVAŠKE NOVICE

• Kot v Sloveniji, tako tudi hrvaška republika prireja službeni sprejem najvišjih predstavnikov hrvaške cerkve in predstavnikov režima za novo leto. Tak sprejem naj služi javnosti, tako domači kot tuji kot dokaz, da so odnosi med cerkvijo in državo dobri. To je seveda neke vrste perfidna igra, ker po eni strani cerkev dobro ve, da odnosi niso taki, po drugi strani pa neki gotovi kontakti z državo morajo obstojati. Vsekakor je letos bilo zagrebškemu nadškofu Franjo Kuhariću te igre dovolj in je odklonil ta sprejem skupaj z vsemi drugimi škofi in duhovniki z motivacijo, da ne želi več "biti paradni konj" v tej igri.

• V Zagrebu so imeli dva pogreba in sicer za največjim hrvaškim literatom Krležo, sodelavcem režima in levičarjem in za pokojnim kardinalom Franjo Šeperom. Na pogrebu Krleže je bilo z vsjo podporo režima okoli 600 ljudi, na pogrebu kardinala preko 20.000

Stoletnica rojstva F.D. Roosevelta

30. januarja 1982 so slavili v ZDA stoletnico rojstva F.D. Roosevelta, ki je postal predsednik ZDA v času gospodarske krize (1932) in je bil doslej edini štirikratni predsednik ZDA (umrl je 1945). V teh letih se je v ZDA mnogo spremenilo. Prebivalstvo je naraslo za 336%, število oseb v gospodinjstvih se je znižalo za 46%. Delavnik se je skrajšal za 34%, smrt dojenčkov se je znižala za 93%. Število žensk v delovni sili je naraslo za 247%, povprečni letni dohodki za 3.989%, kosmati narodni pridelek za 2.300%, izdatki federalne vlade za 283.233% in federalna zadolžitev za 54.111%. Število federalnih uslužbencev l. 1882 je znašalo samo 100.000, danes jih je 2.8 milijona. New York je še vedno največje mesto, seveda je število prebivalcev znatno naraslo: od 1.164.673 (1880) na 7.071.030 (1980). Od mest z največjim številom prebivalcev l. 1880 so med prvimi 10 l. 1982 samo 3 (New York, Chicago in Philadelphia) ostalih sedem so "prišliiki" (Los Angeles, Houston, Detroit, Dallas, San Diego, Phoenix in Baltimore).

Postani plačujoči naročnik našega lista
Poravnajte naročnino in darujte v tiskovni sklad Slovenske Države!

Church unity in sight?

• Slovenski grafiki v Milanu. Dvajset slovenskih grafikov se je v Milanu predstavilo s 53 grafičnimi listi, ki zajemajo najpogosteje uporabljene grafične tehnike in prikazujejo slovensko grafiko iz obdobja 1962-1981.

• Skladatelj Demetrij Zebre je zdaj predstavljen s svojimi sinfoničnimi skladbami na novi plošči, ki je izšla v Ljubljani.

• Baragovi dnevi v letošnjem letu bodo 4. in 5. septembra v Milwaukeeju. Pridigar pri nedeljski maši bo nadškof Weakland iz Milwaukeeja.

G. Emmett Cardinal Carter: He hopes 450-year rift can be healed. Former archbishop of Canterbury was involved in 16-year dialogue.

FOR ALL YOUR INVESTMENT NEEDS

MILI KUS

(416) 361-2379

RES: (416) 967-9147

Merrill Lynch Royal Securities Limited

PO. BOX 31
TORONTO DOMINION CENTRE
TORONTO, ONTARIO M5K 1C2

države Jože Znidaršič. Družini naše iskreno sožalje.

• Profesor dr. Jože Felicijan, ki ga je možganska kap, je bil nekaj časa zelo slab, a sedaj se mu zdravje počasi vrača. Nahaja se v rehabilitnem oddelku Euclid General bolnice. Kake kartice ali poklica bo zelo vesel! Tudi mi na uredništvu mu želimo skorajšnjega in popolnega okrevanja.

Canada 35

Canada 30

Kaj pišejo drugi . . .

. . . o rajnem Edvardu Kocbeku - 1.

"Na ljubljanskih Zalah smo se dopoldne 6. novembra (1981) poslovili od pisatelja in pesnika, misleca in politika (ter bivšega člana Izvršnega odbora komunistične Osvobodilne Fronte in bivšega podpredsednika SR Slovenije, op.pis.) Edvarda Kocbeka . . . Po končanem državnih pogrebnih slovesnostih je ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič . . . v svojem kratkem nagovoru . . . orisal Kocbeka kristjana . . . "Bil je videc prihodnjih reči . . . kristjan, ki mu je bilo krščanstvo najbolj življenjska in človeška religija . . . Ob branju njegovih spisov so ga ugledni teologi v inoemstvu imenovali največjega slovenskega teologa . . . " škof Lenič je od odprtem grobu še navedel odlomek iz govora, ki ga je Kocbek imel ob slovesu od svojega prijatelja in pesnika Antona Vodnika: ". . . Zato imamo prav ta hip . . . trden in slovesen občutek, da si se resnično spremenil . . . v novo stanje, v obliko vsenavzočnosti . . . in nam v njej oznanja zmago nad smrtjo in zlom. Ko se torej v tem blagem trenutku poslavljamo od Tvoje navzočnosti, preljubi naš prijatelj, učitelj in sodnik, in ko se Ti zahvaljujemo za Tvoje tovarištvo, spoštljivo in pogumno pozdravljamo Tvojo novo vsenavzočnost. V imenu vseh Te prosim, da bi nam bil iz nje naklonjen s svojo večno blaženostjo." (DRUŽINA, verski tednik, Ljubljana 15. nov. 1981)

. . . o Edvardu Kocbeku - 2.

"Edvarda Kocbeka so z eno besedo pokopali z vsemi

časnosti . . . Izšel je iz kroga krščanskih intelektualcev, toda kmalu je pokazal svoje revolucionarno gledanje na Cerkev . . . Menil je, da se je Cerkev na Slovenskem izpridila. Mislim, da je tu treba iskati vzroke za njegove spore s cerkvenimi oblastmi . . . in za njegov prehod na "napredne" pozicije krščanskega socializma in pozneje v sodelovanje s Partijo . . . Zdi se mi, da je v tem bila njegova osebnostna tragika, ki se je spremenila tudi v narodno tragedijo. Ko se je tega zavedel, je bilo že prepozno . . . Kakšna je potem bila . . . realnost, priča zgodovina Osvobodilne fronte in vsa zgodovina Slovencev po letu 1945. Kocbeka je pač zadela usoda vseh reformatorjev, ki so hoteli prenoviti Cerkev od zunaj: sami so se zapletli v svoje protislovi. Tisti, ki niso povsem odpadli, so ostali na pol poti. Zato so bili njegovi reformatorji svetniki kot sv. Frančišek Asiški, in ne utopisti kot Savonarola. Med slednje je po moji sodbi treba prišteti tudi Edvarda Kocbeka." (K.H. - mstr. Kazimir Humar - KATOLIŠKI GLAS, Gorica, 21. nov. 1981).

. . . O Edvardu Kocbeku - 3.

"Da bi bil Kocbek podoben Babelju, Gorkemu, Majakovskemu? Pa tudi Camusu, Siloneju ali Solženicu? Ali pa Pasternaku? In Koestlerju? . . . Vsi ti ljudje so bili jasne in pokončne figure. Nekateri so bili žrtve stalinizma, s katerim so se spopadali za življenje . . . Edvard Kocbek pa se ni nikdar javno uprl ničemu . . . Edvardu Kocbeku se ni nikdar nič hudega zgodilo in se mu nikdar ne bo. Zakaj? . . . Že od mladih nog druge pošilja zase v ogenj . . .

IZ PAVLIHE

Kdor v socializmu eno pijavko ubije, jih sto ubije.

Zvezni sekretat za zunanje zadeve Metod Rotar je tudi častni predsednik gasilske zveze Jugoslavije. Ni čudno torej, da se zadnji čas v Zveznem Izvršnem svetu pojavlja toliko gasilskih ukrepov za izboljšanje naše zunanje-trgovinske in devizne bilance.

Ker se pri nas toliko ljudi obrača po vetru, nas energetska kriza res ne bi smela skrbeti.

Hvalabogu, da imamo tako razvito birokracijo! Če te ne bi imeli, bi imeli največjo brezposelnost na svetu . . .

Novi dinar iz domače zlitine: skrajša, LAŽJI v vsakem smislu.

Kdor žre iz korita, si popačka gobec.

Zakaj ne čistite kulturniških hlevov z vilami?

Tudi papagajskih kulturnikov se človek navadi.

Lažje je občana ozmerjati s tihotapcem, kot ga s kavo oskrbeti v domači trgovini.

Delavci razred gre v raj - to bo verjetno kmalu edino brezplačno potovanje v tujino.

Nekateri naši zakoni so že tako smešni, da zanje kmalu ne bo več pristojna zvezna skupščina, ampak uredništvo Pavlihe.

Vedno smo imeli veliko idej. Če se prav spomnim, je bila ena tudi uporabna.

Imamo zgodovinske dokaze, da se je MORALNO v nekaterih družbah spreverčalo v MORILNO.

Veliko je neizkoriščenih idej, za katere bi si želeli, da so uporabljene - in obratno.

V naših vinih je čedalje več resnice in čedalje manj alkohola.

General Jaruzelski je že decembra izjavil, da je še vse

v rokah poljskega ljudstva. — Mnoge med nami pa še vedno zanima, v čigavih rokah je poljsko ljudstvo.

Govornišтво in kozmetika imata iste metode in cilje.

Včasih je bilo malo poklicanih in vsi so bili izvoljeni. Sedaj smo vsi poklicani in izvoljeni, pa še nas je premalo za vse delegacije.

Pri nas vsak dan demonstriramo: NESPOSOBNOST, NEODGOVORNOST, NEUČINKOVITOST.

Vsi se strinjamo, da nam teče voda v grlo. Ekologi pripominjajo: pa kako je umazana.

Zadnjič mi je nekaj uspelo, pa sem zavpil na glas: Zadel sem ŽEBELJ na glavo! Pa so takoj pritekli sosede in me začeli spraševati, kje sem ga dobil.

Vsako kulturniško tele ima svoje veselje.

Ne dolžite okvire očal za ozke poglede.

Med dvema državnima praznikoma je vse manj delovnih dni.

Kdor visoko leta, ne zateguje pasu.

Položaji se v miru osvajajo z govorniškimimi rafali.

Dima je toliko, da sploh ne vidimo, kje gori.

"Živimo lahko le od lastnega dela," je rekla babica in dodala: "Nocoj je konec pravljic!"

Kdo vse je odgovoren? Če bo vse po sreči, tega niti zgodovina ne bo pokazala.

Slovencem je lahko: Oni lahko proizvedejo VEČJE IZGUBE kot jaz! Da, imajo višji standard!

AKTUALNO

Po Sloveniji kroži novica, da bodo zdaj asfaltirali vse poti, ker ne marajo poljske poti.

Lahko bi ti zaupal, koliko je bilo zaradi njega že mrtvih, koliko zaprtih in preganjanih, pa se nikdar ni zanje postavil kot mož s trdno odločenostjo; naj se mu zgodi karkoli, zmeraj je gledal le nase in zmeraj skrbel, da bi bil na varnem in da so se redno dotekali vanj mesečni dohodki in da je predvsem - ugodno pisal svoj dnevnik . . . Ves čas krute vojske je kot član Izvršnega odbora Osvobodilne Fronte dobival poročila o "napakah" v partizanskem gibanju. Sporočili so mu jih prijatelji, zaupali so mu jih člani njegove (krščansko socialistične, op.pis.) skupine, obračali so se nanj preprosti kristjani, ker je bilo pač urbi et orbi znano, da je njihov zastopnik v vodstvu osvobodilnega gibanja. Zbiralec teh dokumentov (Javoršek, op.pis.) pa je bil seveda tisti, ki mu je . . . prinašal največ podatkov. In sicer uradno, ker je . . . postal član kontrolne komisije Izvršnega odbora Osvobodilne Fronte . . . Ampak (Kocbek, op.pis.) s strašljivimi poročili ni hotel razburjati vodstva osvobodilnega gibanja . . . Jeseni leta 1945 je Edvard Kocbek natanko vedel za smrt belogardistov (domobrincev, op.pis.) v Kočevskem Rogu, decembra 1946 mu je pisec teh pisem in dokumentov poročal o vseh teh dogodkih zelo natančno, poročal mu je izjave očitca, s katerim se je srečal v Parizu, A on si je tiščal s čelno obročem. To ni bil trenutek, da bi on dvignil besedo. Njegov čas je napolnil leta 1974. Skoraj trideset let pozneje, ko je sneg časa že zametal zgodovino, njegov glas pa se je (tedaj, op.pis.) oglasil zaradi lastne glorifikacije pred sovražniki in tujino . . .

(Jože Javoršek - Brejc, bivši krščanski socialist, v knjigi NEVARNA RAZMERCJA, založba Obzorja, Maribor 1979, stran 70-72, 397-398).

. . . o pozabljenih slovenskih obletnicah

"Ko smo bili pred kratkim v Severni Ameriki z ansabloma Galebi in Mavrica, smo prišli na koncert tudi v Chicagu . . . Naša ansambla - sta nastopala na prireditvi, kjer so se . . . istočasno . . . spominjali 29. oktobra, slovenskega narodnega praznika. Vsakoletna prireditev v tem času je prav za spomin na to obletnico. Večini od nas so morali razločiti, da gre za obletnico dneva, ko je bila (1918, op.pis.) prvič razglašena slovenska vlada v Ljubljani. Ta praznik je pri nas (na Primorskem, op.pis.) in v Sloveniji pozabljen . . . Pa vendar gre za pomemben mejnik v slovenski zgodovini. Vsi smo pač pod vplivom marksističnega zgodovinopisja, ki pravi, da se je novejša zgodovina Slovencev začela z OF. Morali smo v tujino, na skromno slovensko prireditev v Chicagu, da smo zvedeli za dogodek, ki pomeni začetek slovenske države. Sicer so nekateri od nas šele v Ameriki kaj več svedel o škofu Baragu, o osebnosti škofa Rožmana, o pobitih domobrancih itd. Prava narodna zavest se v mladini ne more razviti brez poznanja resnične narodove preteklosti. Slovenci v Ameriki vsaki skupini . . . radi postrežejo s podatki o dogodkih in preteklosti, o katerih ne med nami, ne v Sloveniji ni govora . . . Tako da zlasti mladi ljudje zvedo, da niso bili domobranci sami zločinci in da je

bil cilj Osvobodilne fronte komunistična revolucija itd. In skupine odnesejo s potovanj poleg dolarjev še nekaj pouka, ki prav gotovo ni zanje škodljiv." (BS., KATOLIŠKI GLAS, Gorica, 30. okt. 1980. Avtor tega zapisa je moral 14 dni pozneje objaviti v listu naslednjo pripombo: "Podpisani izjavljam, da osebnost odgovarjam za članek "Pozabljene obletnice" . . . in da člani ansamblov "Galebi" in "Mavrica" niso pri članku v ničemer sodelovali. Bernard Spacapan." Dr. Spacapan je bil pred leti misijonski zdravnik v Ugandi. Ansambla sta z Opčin pri Trstu. Vodi ju salezijanec Franc Pohajač. Hodita na gostovanja v "matico").

. . . o zgodovini slovenske državne ideje

"Sredi prejšnjega meseca je bilo v prostorih republiške skupnice znanstveno posvetovanje "Narodna in socialna politika v slovenski zgodovini od konca 19. stoletja do danes. V počastitev obletnice ustanovitve OF in vstaje so ga priredili Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, Filozofska fakulteta in Inštitut Milka Kosa pri SAZU (Slovenski akademiji, op.pis.) "O političnih in nacionalnih programih slovenske kontrarevolucije od 1943 do 1945 je govoril mstr. Boris Makar: Kot prvega bi omenili načrt o samostojni Sloveniji, o čemer se je med vojno precej razpravljalo. Toda že takoj . . . je treba reči, da nikjer ni šlo za načrt o pravi neodvisni slovenski državi . . . Predvsem to velja za različne načrte v okviru klerikalnega tabora. Uradno SLS (Slovenska ljudska stranka, op.pis.) je že v prvem svojem programu, ki ga je posredovala tudi ministru Mihi Kreku v London, na prvem mestu zahtevala . . . "svobodno in samostojno Slovenijo z vsem njej pripadajočimi gospodarsko in prometno zaokrožnim ozemljem." Izraz "samostojna Slovenija" ne sme zavajati, kajti že v drugi točki programa stoji, da bi ta Slovenija enakopraven sestavni del obnovljene, razširjene in federativno urejene kraljevine Jugoslavije itd . . . Tak kompromis je obveljal tudi v programu skupne Slovenske zaveze spomladi 1942. To je bil seveda najljubši načrt, ki je vladno vodstvo hotelo dobiti podporo londonske vlade, ki je vztrajala pri obnovitvi in prvenstvu Jugoslavije . . . To "popuščanje" je izzvalo proteste druge skupine iz klerikalnega tabora, to je stražarjev, ki se jim tudi pripisuje prizadevanja za svobodno Slovenijo. Res je, da so ti učenci dr. Lamberta Ehrlicha ter fanatični protikomunisti bili najbolj samoslovenski . . . Poudarjajo zgolj slovenske narodne interese in dodajajo, da morajo Slovenci svoje programe sestavljati kot samostojen narod, ki mu gre v lastnih stvarih lastna suverenost. Slovenci morajo sestaviti svoje zemljske in politične zahteve ter šele nato s tega vidika ugotoviti tiste širše politične in gospodarske okvire, v katere se želi v lastnih stvareh suverena slovenska država prostovoljno priključiti. Ob tem so stražarji . . . hkrati izražali šovinistična stališča do sosednjih Italijanov in Avstrijcev . . . Po drugi strani je stražarski program predvideval vključitev svobodne Slovenije v širši srednje-evropski prostor in s tem torej nacistični poraz . . . Proti

koncu vojne . . . je videti, da je spet oživela zavest o posebni slovenski situaciji ter o slovenski samostojnosti . . . Najbolj jasno misel pa je 27. aprila 1945 izrazil stražarski simpatizer ter Rупnik sodelavec Mirko Javornik, ko je predlagal, da je v danem položaju takoj treba proglasiti samostojno Slovenijo, s čimer je izrazil upanje, da bodo tako pritegnili pozornost in hitro intervencijo zahodnih zveznikov na tem prostoru. Toda londonsko vodstvo jim je že pred tem tako akcijo odsvetovalo; češ da na zahodu vlada nerazpoloženo do tako imenovanega "mediteranskega klerikalizma." ("Kakšno Slovenijo si je želela kontrarevolucija?" DELO, uradno glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Ljubljana, 19. dec. 1981).

. . . o novi papeški "vzhodni politiki"

"Izvolitev kardinala Karla Wojtyła za papeža leta 1978 je vzbudila veselje krížem vzhodne Evrope. Imeti v Rimu Poljaka s praktično izkušnjo življenja pod komunizmom je dalo novo upanje vsem, ki so bili razočarani zaradi enostranske detete med katolicizmom in marksizmom v vzhodni Evropi. Katoličani so čutili, da se utegne začeti novo obdobje v papeški vzhodni politiki. Tri leta pozneje je jasno, da se je vatikanska politika zares spremenila. Nekateri od stare garde imajo sicer še besedo v vatikanski zunanji politiki, toda pod budnim papeževim vodstvom. In nekaj neodjenljivih vzhodnih Evropejcev je bilo postavljenih na ključna mesta v Vatikanu. Mstr. Audrey Backis, Litvanec, je zdaj državni podtajnik za vzhodoevropsko politiko . . . Papež Janez Pavel sodi, da Cerkev svoje pripadnike vsaj lahko spodbuja k zavzemanju za večjo svobodo, kakor so to storili poljski katoličani. Doumel je, da to ni mogoče, če cerkveni vodniki preveč stikajo glave s komunističnimi vladam. In tako so vatikanski zastopniki pri zadnjih obiskih premišljeno skrčili število stikov s komunističnimi vladnimi uradniki in se koncentrirali na snidenja s krajevnimi verskimi vodniki. Papež . . . je tudi zavzel strožje stališče za imenovanje škofov v vzhodni Evropi. Ni naključje, da po njegovi izvolitvi ni bil postavljen za škofa nobeden od "duhovnov" za mir", ki zagovarjajo tesno sodelovanje s komunističnimi vladam. Ta politika je že povzročila težave, posebno na Českoslovaškem . . . In Vatikan je lani (1980, op.pis.) novembra sili razjaril jugoslovansko vlado, ko je za pomembno škofijo v Sloveniji (mariborsko op.pis.) prezrl enega najbolj gorečih njenih podpornikov (Grmiča, op.pis.) ter izbral namesto njega politično rezerviranega semeniškega rektorja (dr. Franca Krambergerja, op.pis.) . . . Zakaj je jugoslovanski režim tako razdražljiv zaradi Cerkev in njenih dejavnosti? Najtežje, ker se boji možnosti, da bi v Jugoslaviji prišlo do vstaje po poljskem vzgledu. Jugoslovanski režim sicer ne bi rad videl, da bi Rusija vdrla na Poljsko. Hoče pa preprečiti, da bi Cerkev v Jugoslaviji posnemala svojo poljsko družico . . ." (THE ECONOMIST, London, 5. in 12. septembra 1981).

Križ s križi . . .

Kadar mi čas dopušča, ob večerih rad posežem tudi po čitavi sodobne slovenske književnosti. Tako mi je pred kratkim prišla pod roke knjiga "Križ s križi", ki jo je napisal učitelj Valentin Polanšek iz Železne Kaple na Korškem in ki jo je izdal za svoje ude Družba sv. Mohorja v Celovcu v zbirki Mohorjevih knjig za leto 1982.

Knjiga "Križ s križi", ki opisuje doživljanje nekega "dijaka" iz Železne Kaple, ki je študiral na Staatslehrerbildungsanstalt in Krainburg, Oberkrain, se poleg pretresljivega opisovanja trpljenja Slovencev na Korškem med drugo svetovno vojno, spušča tudi v razmišljanja ideoloških vprašanj, ki so tiste dni pretresala Slovence, zlasti one na ozemljih bivše Jugoslavije. Ker smatram, da je pisatelj to knjigo verjetno pisal v zadnjih letih, torej vsaj 30 let po zgodovinskih dogodkih, ki jih opisuje, se mi zdi umestno zastaviti mu par vprašanj, o katerih bi si bil moral biti na jasnem, predno se je spustil v nekako prefinjeno tendenčno osvetljevanje tega težkega problema:

Ali pisatelj še nikoli ni slišal, da je veliko število Slovencev že med vojno verjelo, da je bila takoiimenovana "osvobodilna fronta" le krinka komunistov za prevzem oblasti v Sloveniji po končani vojni?

Ali "dijak" v času šolanja v Kranju, ali pa zadnjih 40 let nikoli ni slišal, da je podobna kruta usoda, kot je doletela njegovega "pradedu, teto in tsnico" s strani

• Urednik je "ujel" . . . Nek slovenski novinar, ki je bil z večjo skupino novinarjev iz Jugoslavije pred nekaj tedni na povabilo USA vlade v New Yorku (in drugod po zapadni obli) in se je mučil, da bi govoril v srbohrvaščini, je na vprašanje, ki ga je sam sprožil, da v Sloveniji (in Jug.) ni govegeja mesa in drugega, dejal, da pač Jugoslavija prodaja govedino Amerikancem, češ, naj se preobjejo, — mi je ne rabimo, smo zdravi in borbeni in ko bo prišel čas, bomo jim (Amer.: op.up.) že pokazali. Tako plačujejo roko, ki jim pomaga . . . čudno gizdalinstvo!

• NOVE DAVŠČINE PRI UVOZU Novi carinski zakon, ki je doma povzročil precej negotovanja, je določil, da se sme pri prestopu meje prenesti brez carine le predmete do 200 dinarjev vrednosti. Doslej pa se je smelo prenesti predmete do vrednosti

1500 dinarjev. Obenem pa je zvezna carinska uprava določila nove carinske osnove za blago, ki ga Jugoslovani in tuji smejo prinesiti v Jugoslavijo. Novi zakon je presenetil predvsem tiste, ki so bili že na poti v Trst ali pa v sosednjo Avstrijo, kjer so si želeli kupiti stvari, ki jih doma ni mogoče dobiti.

• Baragov koledar 1983 bo izšel ob 150letnici ustanovitve vikariata Gornjega Polotoka z Baragom kot prvim škofom. Naslovna blika, ki jo je narisal Robert Bohy iz Newberija, bo prikazala Baragovo delo s slovarjem, ki bi ga bil skoraj izgubil na poti do tiskarja. Koledar sam bo imel vrsto citatov iz njegovega dnevnika, pisem, pridig, in knjig.

Ali se pisatelju ne zdi čudno, da je "dijak" s priloženjem partizanskega kurirja (ali pa je moral biti politični komisar?), katerega delovanje je le-ta s simpatijo spremljal, lahko nosil rjavo srājco s črnimi klotastimi hlačkami, da je smel "sieghelati" in "heilhitlerjati", ter da je smel tri leta obiskovati nacistično učiteljsišče v „Krainburgu“, ko bi že milejša podobna aktivnost prepostim Slovcem na Kranjskem, ki zaradi svojega ideološkega prepričanja niso mogli simpatizirati s komunizmom, pogrnala komunistično kroglo v glavo, češ, da so izdajalci?

Udeje Mohorjeve družbe v svobodnem svetu, ki smo vsa leta podpirali Mohorjevo v Celovcu smo presenečeni, da je še ta katoliška ustanova založila knjigo, ki razširja tako Machiavellijev moral, o vendar podobno komunistično propagando tiska že državna "Mohorjeva družba" v Celju.

Nedijak.

Prosimo poravnajte naročnino za 1982

DOM LIPA

Zdaj gre pa za res! Sporočamo veselo novico, da je občinski svet občine Etobicoke ugodil naši prošnji za spremembo gradbene zone na našem zemljišču 52 Neilson Drive in tako odprl pot k končni gradnji doma Lipa.

Na javnem sestanku v torek 9. februarja v posvetovalnici Etobicoke Civil Centre je okrog dvesto rojakov iz širnega Toronta prisostvovalo temu pomembnemu dogodku v zgodovini slovenske torontske skupnosti.

Pravni svetovalec Karl Vipavec je na sestanku odlično predstavil zadevo doma Lipa iz pravnega stališča, predsednik Pripravljalnega odbora Peter Cekuta pa je podal stvarno poročilo in odgovarjal na vprašanja odbornikov o potrebah, pomenu in bodočem razvoju Doma Lipa.

Po končanem uradnem poteku in

vollitvah odbornikov je voditelj sestanka podal sledeče sklepe: Ob potoku je 17 metrov zemlje označenih za zeleni pas, kar ustanova doma Lipa odstopi občini Etobicoke v zaščito proti nevarnostim poplav.

Ostalo ravnino do brega formalno vzamemo nazaj v najem za petdeset let po dva dolarja na leto. Tu bodo stanovalci doma Lipa neovirano gojili vrtnarstvo ter pridelovali zelenjavo za skupno kuhinjo. Po sklepu tega sestanka moramo začeti z gradnjo v teku dveh let. Po tem času izgubimo pravico do pridobljenih ugodnosti in sprememb. Pripravljalni odbor mora rešiti še nekaj tehničnih pogojev glede odтока vode z zemljišča, prostora za parkiranje avtomobilov, ureditve in olepšave zemljišča (landscaping), ki pravzaprav šele sedaj ob spremembi zone prihajajo v poštev.

Župan Mr. Flynn in večina svetovalcev na februarjem sestanku

so pohvalili slovensko skupnost, zlasti še župnijo Brezmadežne, ki spada v območje občine Etobicoke in postavili za zgled ostalim narodnostim. S ploskanjem so navzoči sprejeli na znanje izkazano zaupanje in s tem izrazili zahvalo možem in ženam, ki predstavljajo kanadsko oblast.

Celotni večer je potekal v spontanem pričakovanju velikih dogodkov in izzeven, v iskrenem soglasju o osnovnih lastnostih slovenskega človeka: da je priden, delaven in miroljuben ter zvest Bogu do zadnjih dni na zemlji.

Iz tega poročila sledi zaključek, da bo še enkrat treba zbrati sile in moči in odpreti darežljiva srca, da ponovno izpeljemo denarno nabirko, ki bo omogočila začetek izpeljav arhitekturnih načrtov in ukazala lopatom, da izkopljejo v zemljo nove temelje slovenske solidarnosti.

Pripravljalni odbor se na tem mestu najlepše zahvaljuje vsem obilnim udeležencem februarjega sestanka za

njihovo očitveno navdušenje za skupno stvar, posebno pa odvetniku Karlu Vipavcu za njegovo prostovoljno poklicno delo v zadevi Doma Lipa na občini Etobicoke.

V gradbeni sklad so v februarju darovali:

\$100 John Pečjak (Belleville), \$50 N.H., \$20 M. Ptaček, \$10 Vinko Kržišnik.

V spomin pok. Jakoba Meseca:

\$100 Ivan Trček (Trenton), po \$50 S. in M. Bajec, družina Stražar, Fr. Stržinar, po \$35 F. Gamze, S. Kolarič, po \$30 Slov. hran. J.E. Krek, \$25 W. Gregor, po \$20 Z. Brunšek, J. in A. Golobič, P. Kokej, K. Metcalfe, Z. Pahuš, K. Robič, T. Witty, V. Zakrajšek, po \$15 M. in B. McLellan, A. in V. Medved (Trenton), po \$10 L. in M. Jakopin, family Kolwa, A. Papež.

• V spomin pok. Ane Kus \$10 L. in M. Jakopin, v spomin Pavline Anzelc \$10 L. in M. Jakopin.

Poravnajte naročnino in darujte v tiskovni sklad Slovenske Države!

Vsem najlepša hvala! A.R.

Napokane iluzije slovenskih političnih emigrantov

(izvirni feljton v "7D")

V slovenskem tedniku "7D", ki izhaja vseh 7 dni v tednu v Mariboru je bilo pisano silno obširno vse od oktobra 1981 pa do letošnjega februarja o slovenski politični emigraciji. V teh poročilih, ki jih je pripravil novinar Andrej Dornik sta značilni dve stvari. Prvič v celem poročilu ne najdeš drugega kot same psovke in obrekovanja ki se ga tako dobro spomnimo še iz časa državljanske vojne. V tem nemogočem žargonu slovenski veljaki, ki se skrivajo za plaščem socializma in komunizma, ne presegajo samo Srbov nego celo Sovjete za časa pošastnih procesov v Moskvi pred drugo svetovno vojno. Drugič se celo poročilo vrti okoli medvojnih dogodkov. Politična opozicija zunaj Slovenije in v Sloveniji sami pa bi silno rada slišala, kako so možnosti povratka v demokratične razmere, ki so bile vsaj do neke mere v prvi Jugoslaviji, ali pa kako storiti prve korake k demokratičnim pravicam, kot so poznane v zapadnem svetu. Freedom House, politični znanstveni zavod iz New Yorka, ki zasleduje razvoj demokracij po svetu na znanstveni način, Jugoslavijo popolnoma pravilno označi in ožigosa kot nesvobodno državo v isti kategoriji kot ostale komunistične diktature. O zavoženem gospodarstvu iz katerega takorekoč ni viditi nobenega izhoda in katerega slovenska emigracija kritizira, pa nobene besede. Predvidevati je bilo, in proti temu so se borili slovenski protirevolucionarni borci, da bo slovenski človek izgubil premnoge svoboščine in da bo tudi ekonomsko padel pod standard, ki mu po njegovi pridnosti in znanju pripada. Potek dogodkov je slovenski politični opoziciji dal prav in o teh zadevah bi radi slišali argumente, ne pa o „prisegi“ domobrancev in podobnih prežvečenih po „bagi“, s katerimi bi radi pripravili „nov red“ na našem ozemlju. Pravzaprav odgovarjat na te članke nima niti nobenega smisla, saj je pisan pač za domačo publiko, in jo opozarja, da ne bi začela misliti na kake alternative in da se take in podobne misli domače publike malo odvrnejo misli na težko gospodarsko stanje, ki težko prizadene sedaj takorekoč vsako slovensko družino. Je pa v teh dolgovoznih člankih le nekaj kar je vredno ponatisa. Kot je znano premnogi komunistični veljaki vse od Broza, Kardelja, Mačka in seveda še posebej od Džilasa in Dedijera preje ali sleje pridejo z resnico na dan. Tako vsi preje imenovani priznavajo, da je od vsega začetka KPJ hotela izvesti v okupirani Jugoslaviji revolucijo. To je bil tudi eden izmed razlogov, da so se sprli z Sovjeti. Stalin je namreč vztrajal, da je prezgodaj začeti revolucijo in da naj bo povdarek borbe izključno na boju proti okupatorjem. S tem je Stalin hotel doseči, da bi se malo razbremenila vzhodna ruska fronta in da ne bi imel preveč sitnosti z zavezniki, ki bi radi obnovili vzhodno evropske države in tudi Jugoslavijo kot pluralistične države. Po najnovejši knjigi Dedijera je to točno razvidno gornje gledanje z strani Sovjetov. Ko je namreč leta 1944. Broz-Tito zapustil svoje partizane in se „zatekel“ v Moskvo, mu je Stalin svetoval na pusti kralja nazaj v Jugoslavijo, da se bo vse razvijalo bolj varno in da bo čas, - mu je svetoval taisti Stalin, ko bo kralju lahko zasadil nož v hrbet. Vsekakor slovenski partiji v polemiki še vedno insistirajo na NOB kljub vsem dokazom celo njihovih veljakov, ki postavljajo NOB povsem pravilno na „področje taktike“. O pobiti slovenski vojski pa ti članki prvič povedo neke nove elemente in sicer: "Večina vrnjenih domobrancev je bila po 'obsodbah pred naglimi vojaškimi sodišči' justificirana. Kdaj in kje — in kje so zapiski sodišč — ter imena obsojenih? Opomba uredništva. Prizanesli so le mladoletnikom, - tistim, ki so jih zadnje dni prisilno mobilizirali... Tedaj je bilo pobitih približno 7000 domobrancev (ki jih tako zvesto imenujejo slovenske fašiste). Uničenje domobrancev ni bilo samo revolucionarno nasilje, ampak predvsem obrambno nasilje naroda pred bodočimi zlobnimi nakanami teh sil".

Kar je novo v gornjem je; številka 7000 in priznanje NASILJA

Pripomba urednika: Naše mnenje, če se izrazimo v feljtonskem žargonu omenjenega članka o gornjem članku je, da „sramota umira počasi“ in opravila z zaželenim uspehom, zato ta nova izdaja z novimi rožcami in koprivami. Vsekakor ljudje jih doma rabijo sedaj, ko so strahovi o poljskih primerih na jeziku in se morajo slovenska gospodinjstva ukvarjati z novimi težavami in cenami, ko pripravljajo pomirjanja za prazne želodce. Morali so se spet razvneti v svoji poznani samozavesti, nadutosti in poniglavosti, ter se ujeti na biljke na plazišču. Lahko da se plaz enkrat le utrga in začne polzeti... kam?! — „Kranjec moj jim osle kaže“ — „in dnevi Kranjcem bodo se zjasnili!“ Je pa vsa ta stvar pod naslovom „Napokane iluzije slovenske emigracije“ odlična posebna izdaja „Pavlihe“, — če hočete v tem žargonu. In hvala piscu da je v domovini „odkril“ toliko zanimivih tekstov! —

Morda bi uredniku "7D" tednika prišepetali, naj pove svojim bralcem, da so te dni ameriški listi poročali, da je Jugoslavija lansko leto postavila dva svetovna rekorda in sicer v gospodarstvu: najvišjo inflacijo (50%) in najvišjo brezposelnost (17%). Pa pravi, da bo komunizem ustvaril raj na zemlji!...

Vesele velikonočne praznike želi

SLOVENSKA HRANILNICA in POSOJILNICA JANEZA E. KREKA

ki je denarni zavod vseh Slovencev v Torontu in okolici.

Uradne ure: Torek, četrtek, petek od 10—1 h in od 5—8 h. V soboto odprto od 10—3 h.

Zaprto: nedelja, ponedeljek in sreda ves dan.

V SKUPNOSTI IN ZAJEMNOSTI JE MOČ!

Pomožni urad: vsak četrtek in petek zvečer (7—9 ure).

646 EUCLID AVENUE,
TORONTO, ONTARIO

Telefon: 532-4746

731 BROWN'S LINE,
TORONTO, ONTARIO

(v hiši pred cerkvijo)

Telefon: 259-9182 (Med uradnimi urami)

Vesele velikonočne praznike

želi in se priporoča

„LE CAFE“

25 Belair St. Tel. 967-5911
TORONTO

Marta in Bob

Vesele aleluju želi

vsem prijateljem in znancem
DRUŽINA L. JAMNIK

Vesele velikonočne praznike želi

**DRUŽINA
PETER PAVLIN**

22 Islay Cr., Toronto M9M 1V3

• Na televizijskih oddajah svetovnih smučarskih tekem smo tudi v Kanadi videli večje število slovenskih smučarjev in smučark, ki so se dobro uveljavili v mednarodnih tekmah, kjer odločajo stotine sekunde. Seveda so bili vselej predstavljeni kot Jugoslovani - enako kot so bile predstavljene med božičnimi prazniki "Rajske strune" kot jugoslovanska božična pesem.

Postani plačujoči naročnik našega lista

Prevažanje pošte iz Hamiltona v Lancaster v času okrog 10. okt. 1908.

VESELE VELIKONOČNE
PRAZNIKE

želi

**„ENSEMBLE
KARAVAN“**

Andy Pahulje

VESELO

VELIKO NOČ

želi vsem Slovincem

Tone Ambrožič

861 College St. Toronto, Ont. M6H 1A1

Tel.: 531-1223

VESELO ALELUJO

želi

vsem prijateljem in znancem

José Osana
**CANADIAN ACADEMY OF
MUSICAL SCIENCES AND ARTS**

731 Brown's Line, Toronto M8W 3V7

Tel.: 259-9182 — 255-3550

Vesele velikonočne praznike

želi vsem prijateljem in sorojakom

Stanley R. Zupan
Slovenski advokat in notar

Suite 309, 121 Willowdale Ave. Willowdale, Ont.

M2N 6A3

Tel.: 223-4014

ANTON'S MEAT MARKET

Vesele velikonočne praznike želi

ANTON BAVDEK

PRVA SLOVENSKA MĚSARIJA V TORONTU
KI LETOS OBHAJA 25. LETNICO SVOJEGA OBSTOJA.

Imamo vedno sveže meso, okusno prekajeno meso in klobase ter tudi krvavice. Imamo na razpolago bučno olje in rogaško slatino. Pri nas tudi lahko kupite nove zmrzovane skrinje po najugodnejših cenah. Če pripravljate gostije, bankete ali slično, se priporočamo. Dostavljamo na dom brezplačno. Po zelo ugodnih cenah Vam napolnimo hladilnike.

633 VAUGHAN ROAD (na vogalu Oakwooda) Toronto

Tel.: 654-9123 — 654-9112

Vesele velikonočne praznike

Društvo slovenskih domobrancev
TABOR
v Clevelandu, USA

Vesele velikonočne praznike želi

DRUŽINA PEPEVNAK

87 Dunblaine Ave., Toronto, Ontario

Vesele velikonočne praznike želi

DRUŽINA KUK

16 Northfield Road, Scarborough, M19 2H4

Vesele aleluju želi

ZELI „TABOR“
Z S P B v TORONTU

Vesele aleluju želi

Marko Jamnik

Veselo aleluju

ZELI VSEM SLOVENCEM
IN SLOVENKAM V STAROM KRAJU
ZAMEJSTVU IN SIROM VSEH
KONTINENTOV
SLOVENSKA NARODNA ZVEZA
V KANADI

